

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

БОРИЛАЧКИ СПОРТОВИ НА ОЛИМПИЈСКИМ
И ПАРАОЛИМПИЈСКИМ ИГРАМА

Мастер рад

Студент:

Урош Глишовић

Ментор:

ред. проф. др Горан Касум

Београд, 2024.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

**БОРИЛАЧКИ СПОРТОВИ НА ОЛИМПИЈСКИМ И
ПАРАОЛИМПИЈСКИМ ИГРАМА**

Мастер рад

Студент:

Урош Глишовић

Чланови комисије:

др Горан Касум. ред. проф.

др Милош Мудрић. ван. проф.

др Марко Ћосић, доц.

Београд, 2024.

Сажетак:

Циљ овог рада био је да се истраже спортови, посебно борилачки спортови на Олимпијским и Параолимпијским играма. Акценат је на џудо, теквондоу и мачевању. У завршном раду дат је преглед свих актуелних спортова на Олимпијским играма 2024. године у Паризу. Истражене су сличности и разлике у формату такмичења и начини прилагођавања спортова особама са инвалидитетом. На основу прегледа литературе закључено је да су поменуте спортске дисциплине у основи веома сличне, а да су све разлике које постоје настале као последица прилагођавања спортског такмичења особама са инвалидитетом. Читав рад заснива се на потреби повећања инклузивности у спорту и значају спорта код особа са инвалидитетом, нарочито борилачких спортова.

Кључне речи: Борилачки спортови, Џудо, Теквондо, Мачевање, Олимпијске и Параолимпијске игре.

Abstract

The aim of this paper was to investigate sports, with a particular focus on martial arts, in the context of the Olympic and Paralympic Games. Emphasis is placed on judo, taekwondo, and fencing. The paper provides an overview of all the sports featured in the 2024 Olympic Games in Paris. It examines the similarities and differences in competition formats and the methods of adapting sports for athletes with disabilities. Based on a literature review, it is concluded that the mentioned sports disciplines are fundamentally very similar, with the differences arising as a result of adaptations made to accommodate athletes with disabilities. The entire work is based on the need to increase inclusivity in sports and the significance of sports for people with disabilities, especially martial arts.

Keywords: Martial arts, Judo, Taekwondo, Fencing, Olympic and Paralympic Games.

Садржај

1. Увод.....	1
2. Теоријски оквир	3
2.1 Олимпијске игре	3
2.1.1 Олимпијске игре у античкој грчкој	3
2.1.2 Модерне олимпијске игре	5
2.1.3 Олимпијске игре у Паризу 2024.....	7
2.2 Параолимпијске игре	8
2.2.1 Почеци параолимпијских игара	8
2.2.2 Параолимпијски спортови на Параолимпијским играма у Паризу 2024. године.....	11
2.3 Преглед досадашњих истраживања.....	12
3. Предмет, циљ и задаци рада	14
3.1 Предмет рада.....	14
3.2 Циљ рада.....	14
3.3 Задаци рада	14
3.4 Метод рада	14
4. Упоредне карактеристике борилачких спортова на Олимпијским и Параолимпијским играма у Паризу 2024.	16
4.1 Џудо	16
4.1.1 Правила борбе у џудоу	16
4.1.2 Правила борбе у пара-џудоу	17
4.1.3 Разлике између џудоа и пара-џудоа	19
4.1.4 Прилагођеност пара-џудоа потребама спортиста	20
4.2 Теквондо	20
4.2.1 Правила борбе у теквондоу	20
4.2.2 Правила борбе у пара-теквондоу.....	21
4.2.3 Разлике између теквондоа и пара-теквондоа	23
4.2.4 Прилагођеност пара-теквондоа потребама спортиста.....	25
4.3 Мачевање	25
4.3.1 Правила борбе у мачевању	25

4.3.2 Правила борбе у мачевању у колицима	27
4.3.3 Разлике између мачевања и мачевања у колицима.....	28
4.3.4 Прилагођеност мачевања у колицима потребама спортиста	30
5. Резултати на Олимпијским и Параолимпијским играма 2024.	32
5.1 Џудо/Пара-џудо.....	32
5.2 Теквондо/Пара-теквдоно	36
5.3 Мачевање/Пара-мачевање	40
5.4 Успешност земаља на Олимпијским и Параолимпијским играма	42
5.4.1 Олимпијски и параолимпијски џудо	42
5.4.2 Олимпијски и параолимпијски теквондо	43
5.4.3 Олимпијско и параолимпијско мачевање	43
6. Закључак.....	44
Литература.....	45
Листа илустрација	47
Листа табела.....	48

1. Увод

Олимпијске и Параолимпијске игре представљају највеће спортске догађаје на свету, и окупљају велики број спортиста из различитих земаља. Ове игре имају дугу и богату традицију, почевши од античких Олимпијских игара, које су се први пут одржале у Грчкој до Параолимпијских игара, као далеко млађег спортског догађаја, које су осмишљене су да пруже спортистима са инвалидитетом могућност да се такмиче на највишем нивоу у својим дисциплинама.

Борилачки спортови заузимају важно место на оба спортска догађаја. Ови спортови захтевају висок ниво техничке припремљености, физичке снаге и психичке стабилности, што их чини једним од најзахтевнијих дисциплина. На Параолимпијским играма борилачки спортови истичу значај превазилажења физичких баријера, при чему спортисти показују дисциплину и способност да се прилагоде условима такмичења без обзира на присутне деформитете.

Олимпијске игре, све од античке Грчке, обновљене су у модерном облику 1896. године у Атини. Борилачки спорт који је исте године био део овог такмичења, било је мачевање као прва дисциплина. Бокс је био део сваког Летњег олимпијског такмичења од увођења у програм на Олимпијским играма 1904. године, осим на Олимпијским играма 1912. године у Стокхолму, јер је шведски закон тада забрањивао овај спорт. Олимпијске игре 2008. године биле су последње на којима је бокс био само за мушкарце. Од Олимпијских игара 2012. године, женски бокс је укључен у Олимпијски програм. Рвање се први пут појавило на Олимпијским играма 1896. године у виду грчко-римског рвања у Атини. Од тада, рвање је било део свих Летњих олимпијских игара, осим 1900. године, када није било укључено у програм. Слободно рвање и тежинске категорије први пут су се појавили на Олимпијским играма 1904. године. Женско слободно рвање уведено је на Олимпијске игре 2004. године. Године 2013. Међународни Олимпијски Комитет је одлучио да избаци рвање из програма Летњих олимпијских игара. Након те одлуке, председник Међународне федерације удружења за борилачке спортове, поднео је оставку, као и неколико других чланова руководства. Међутим, након промена у правилима и увођења више женских такмичења за 2016. годину, рвање је успело да се врати у програм Олимпијских игара. Џудо је уведен на

Олимпијским играма 1964. године у Токију, док је теквондо постао део Олимпијског програма 2000. године. Карате има краћу традицију као борилачки спорт и признат је као Олимпијски спорт 2016. године, а дебитовао је 2020. године.

Параолимпијске игре су први пут одржане у Риму 1960. године и омогућиле су спортистима са инвалидитетом да се такмиче на светском нивоу. Први борилачки спорт који је укључен у Параолимпијске игре било је мачевање у инвалидским колицима 1960. године, следи џудо, који је уведен први пут на Олимпијским играма у Сеулу 1988. године, док је теквондо је уведен много касније, на Параолимпијским играма у Токију 2021. године. Рвање је било присутно само на две узастопне Параолимпијске игре, 1980. и 1984. године, а такмичили су се само мушкарци. Бокс као спорт никада није био део Олимпијских игара, иако је осмишљен и прилагођен особама са инвалидитетом. Пара-карате није део Параолимпијских игара. Иако је карате као спорт дебитовао на Олимпијским играма 2020. године у Токију, Пара-карате још увек није уведен у програм Параолимпијских игара. Упркос томе, Пара-карате се активно развија и одржава на међународном нивоу кроз светска и европска првенства под окриљем Светске карате федерације, која такође ради на промоцији и развоју овог спорта међу спортистима са инвалидитетом. Иако обе врсте Игара промовишу дух такмичења и упорност, Параолимпијске игре имају посебан нагласак на инклузију и једнаке могућности за све спортисте, без обзира на њихове физичке способности.

2. Теоријски оквир

Олимпијске и Параолимпијске игре често покрећу различите друштвене дискусије, везане за значај спорта и физичког и менталног здравља. Осим тога, оне утичу на развој спорстке инфраструктуре, изградњу мира и међународне сарадње, јер окупљају спортисте из различитих држава, неретко оних које су у политичким сукобима. На тај начин пружају пример како сарадња и фер такмичење могу превазићи политичке и друштвене поделе. То су свакако највећа и најзначајнија спортска такмичења која привлаче пажњу милиона људи широм света. Осим спортског надметања, Олимпијске и Параолимпијске игре представљају платформу за промоцију људских права, једнакости и инклузије, посебно кроз учешће спортиста са инвалидитетом. Ови догађаји пружају прилику да се осветли значај интеграције особа са инвалидитетом у друштво и промовише идеја да физичке баријере не морају нужно бити препрека за успех. Кроз организацију Олимпијских и Параолимпијских игара, земље домаћини улажу много новца у изградњу поменуте спортске инфраструктуре, што дугорочно доприноси развоју спорта на локалном нивоу и омогућава младим генерацијама приступ савременим спортским објектима. Игре служе и као инспирација за појединце широм света, и подсећају на важност физичке активности, здравог начина живота и снаге људског духа у превазилажењу изазова.

2.1 Олимпијске игре

2.1.1 Олимпијске игре у античкој грчкој

Митови о пореклу Олимпијских игара су главни извори информација о њиховом настанку, јер историјски извори нису доступни. Старим Грцима је било важно да повежу игре са митологијом, па су их приписивали боговима. Први запис о играма у Олимпији је из 776. године п.н.е. Игре су се одржавале сваке четири године и постале су мерило времена у Грчкој, јер су они године рачунали по олимпијадама. Древни Грци су организовали различите игре у част богова, али су Олимпијске игре биле најважније. Многи митови везују оснивање игара за богове и легендарне хероје. Игре су се сматрале религиозним догађајем, а такмичење је било начин да

се умире богови и донесе мир. Олимпијске игре одувек имају посебно место у историји због њихове моћи да уједине људе и смање непријатељства, не само у спорту него уопштено (Стојиљковић, 2023).

Слика 1. Немачки спортисти који су успели да дођу до великих резултата на Олимпијским играма 1936. у Берлину, морали су да испруже руку у нацистички поздрав (BBC на српском, 2024)).

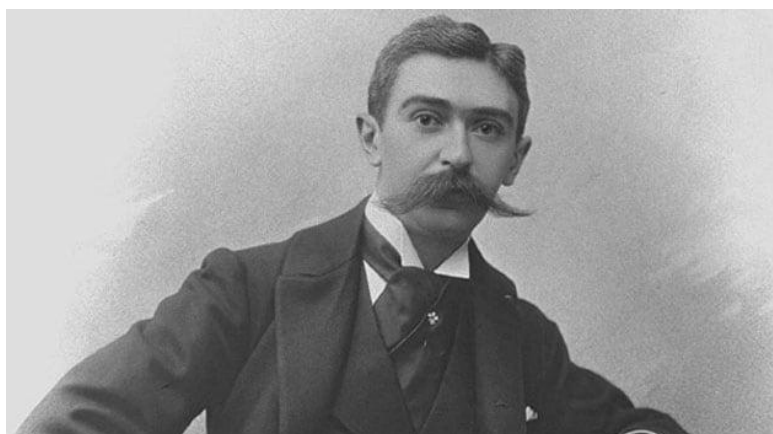
Током античких времена, такмичења су привремено обустављала ратове, а примирје је омогућавало спортистима и посматрачима да мирно путују до места спортског надметања. Прекиди су често трајали месец дана, а понекад и дуже, да би се обезбедио „свети мир“. Они који не би поштовали ово примирје, били би кажњавани. У модернијим временима, овај концепт је био углавном симболичан и често се није стриктно поштовао, као што је било 1936. године током Олимпијских игара у Берлину, где је Хитлер искористио Олимпијске игре за пропаганду нацистичке идеологије, игноришући тријумфе спортиста попут Џесија Овенса, који је био тамнопут и који је тријумфовао у скоку у даљ (Слика 1). Олимпијске игре су у антици биле синоним за физичку снагу и вештину. Почеле су као једноставне трке, али су временом укључивале разне дисциплине као што су пентатлон, рвање и бокс. Спортисти су пролазили строге провере, а хеланодици, судије задужене за организацију, надгледали су све аспекте такмичења, од верификације учесника до самог тока игара. Атмосфера у Олимпији била је испуњена пријатељством и трговачким договорима, док су се такмичари и њихове породице заклињали у Зевсовом храму да ће играти поштено (Стојиљковић, 2023).

Први дан игара био је посвећен припремама и верским церемонијама, док су се надметања одвијала током наредних дана. Такмичари су се борили у тркама,

рвању, боксу и другим дисциплинама, а последњи дан је био резервисан за проглашење победника. Победници су добијали венац од маслине. Ова традиција слављења спортиста наставила се кроз векове, а победници су били слављени у песмама и уметности. Велики песници и вајари, прославили су олимпијске шампионе. Иако су Олимпијске игре постепено губиле свој сјај под римском владавином, њихов значај у античкој Грчкој остаје упамћен као симбол снаге и заједништва (Стојиљковић, 2023).

2.1.2 Модерне олимпијске игре

Обнављање модерних Олимпијских игара је резултат иницијативе француског барона Пјера де Кубертена. Крајем 19. века Кубертен (Слика 2), страствени спортиста и историчар, био је инспирисан археолошким ископавањима у древној Олимпији, као и јачањем спортских покрета широм света.

Слика 2. Пјер де Кубертен, отац савремених олимпијских игара (Stone Forest, 2023).

Своју идеју о оживљавању игара први пут је јавно представио 1892. године на Сорбони. Иако је овај предлог првобитно схваћен више као симболичан него као озбиљна иницијатива, Кубертен је наставио да ради на његовој реализацији. Две године касније, 1894. године, организовао је конференцију на Сорбони на којој су присуствовала 79 делегата из 12 земаља. Том приликом је једногласно одлучено да се Олимпијске игре обнове и да се одржавају на сваке четири године, уз услов да буду модерне и прилагођене савременом свету. Кубертен је такође добио задатак да оснује Међународни олимпијски комитет (МОК), чији ће чланови широм света промовисати олимпијски дух (Стојиљковић, 2023).

Прве обновљене Олимпијске игре одржане су у Атини 1896. године. Упркос ограниченом броју такмичара, игре су привукле око 40.000 гледалаца. Такмичења су се одвијала у неколико спортова, укључујући атлетику, гимнастику и мачевање, а победници су добијали дипломе и венце од маслине. Символи модерних Олимпијских игара, попут олимпијске заставе и кругова, одиграли су кључну улогу у уједињавању континената и промоцији мира. Олимпијска застава, која се први пут вијорила на играма у Антверпену 1920. године, састоји се од пет кругова који представљају пет насељених континената. Пламен који се пали у древној Олимпији и преноси до града домаћина такође је постао важан симбол игара. Мото Олимпијских игара „Citius, Altius, Fortius“ (брже, више, јаче) изражава основне вредности Олимпизма - премашивање сопствених ограничења уместо противника. Овај мото, који је предложио Кубертен, постао је кључна идеја модерних игара (Слика 3) (Стојиљковић, 2023).

Слика 3. Симболичко значење кругова и мото олимпијских игара (Курир, 2015.; Tilting at Windmills, 2016).

Олимпијске игре не носе само спортски дух, већ су и културни догађај. Маскоте, пламен и медаље симболизују вредности пријатељства, јединства и мира. Олимпијске маскоте, које су постале популарне тек 1972. године, представљају земље домаћине и доприносе стварању позитивне атмосфере током игара. Од самог почетка, Кубертен је веровао да је главна сврха Олимпијских игара да окупи младе из целог света, не само ради такмичења, већ и ради унапређења међународног разумевања и сарадње. Иако су игре временом еволуирале и прилагођавале се новом добу, основне вредности које је Кубертен зацртао остале су неизмењене (Стојиљковић, 2023).

2.1.3 Олимпијске игре у Паризу 2024.

Париз је 2024. године постао други град у историји, након Лондона, који је три пута био домаћин Олимпијских игара, обележавајући тачно век од претходних игара које су се одржале 1924. године. Француска је укупно шест пута организовала Олимпијске игре, укључујући три Летње и три Зимске игре. Иако је овај историјски догађај већ сам по себи носио велики значај, Игре у Паризу 2024. биле су посебне због многих иновација које су донеле, укључујући нове спортове и промене у церемонијама (Стојиљковић, 2023).

Први пут у историји Олимпијских игара, дисциплине попут брејкденса, сурфовања, пењања и скејтбординга постале су део највећег светског спортског догађаја, чиме је и плес ушао у званични програм Олимпијских игара. Поред тога, река Сена, која је вековима била забрањена за купање због загађености, постала је симбол обнове. Захваљујући великом пројекту чишћења, током Олимпијских игара у Сени су се одржала такмичења у триатлону, маратонском пливању и паратриатлону, чиме је ова река добила нову намену и значај. Једна од највећих атракција Олимпијских игара у Паризу 2024. била је церемонија отварања (Слика 4), која се први пут у историји није одржала на стадиону, већ у самом центру града и на реци Сени (Стојиљковић, 2023).

Слика 4. Церемонија отварања Олимпијских игара у Паризу 2024. године (Paris, 2024).

Ова церемонија обухватила је параду спортиста који су пловили кроз град у флотили од 160 чамаца, док су бројни историјски моменти обележили овај

догађај. Парада је пролазила поред најзначајнијих знаменитости Париза, док су спортисти, за разлику од претходних игара, били у центру пажње током читаве церемоније (Стојиљковић, 2023).

Овај догађај је био спектакл за гледаоце тј. за око 600.000 људи који су пратили догађај уживо, што је било десет пута више него на просечном олимпијском стадиону. Гледаоци на горњем току Сене уживали су у слободном улазу, док су они који су пратили догађај на доњем току морали купити улазнице. Велики број присутних је, захваљујући стратешки постављеним екранима и озвучењу дуж целе руте, могао да прати параду и ужива у церемонији.

Олимпијске игре у Паризу 2024. су остале запамћене као највећи спортски догађај у историји Игара. Трајале су од 26. јула до 11. августа, а 10.500 спортиста из 206 земаља такмичило се у 32 спорта и 329 дисциплина. Од 32 спорта, појавило се 5 борилачких спортова. То су бокс, мачевање, џудо, теквондо и рвање. Карате је први пут уведен на Олимпијским играма 2020. године, али није био укључен у програм ове године, иако је признат 2016. године од стране Олимпијског Комитета (Grounded MMA, 2024). Ове игре поставиле су нове стандарде у организацији спортских такмичења и свечаности, чиме је Париз, као град домаћин, оставио дубок траг у историји Олимпијских игара (Стојиљковић, 2023).

2.2 Параолимпијске игре

2.2.1 Почеци параолимпијских игара

Прве Параолимпијске игре су се одржале 1960. године у Риму, у којима је учествовало 400 спортиста из 23 земље. На Слици 6, приказан је кошаркашки тим исте године на летњим Играма. Од Летњих игара у Сеулу 1988. године и Зимских игара у Албервилу 1992. године, започела је пракса да се Параолимпијске игре одржавају у истим градовима и на истим спортским објектима као и Олимпијске игре. Овај договор између Међународног параолимпијског комитета (IPC) и Међународног олимпијског комитета (IOC) означио је нову фазу у организацији оба такмичења.

Сам термин „параолимпијски“ потиче од грчког предлога „пара“, што значи „поред“ или „покрај“, и речи „олимпијски“. Овај назив симболизује чињеницу да Параолимпијске игре иду упоредо са Олимпијским, истичући њихово заједничко постојање и повезаност, али и независност сваког од покрета (Голд & Голд, 2007).

Слика 5. Кошарка у инвалидским колицима је 1960. године на Параолимпијским играма у Паризу, била један од 8 спортова (International Paralympics Comitee, n.d.)).

У Табели 1, дат је приказ спортова на зимским и летњим параолимпијским играма и година када су уврштене у пун параолимпијски програм.

Табела 1. Параолимпијски спортови и њихово усвајање у Параолимпијски програм (Голд & Голд, 2006; International Paralympic Comitee, 2024).

Параолимпијски спортови	Година усвајања у пун Параолимпијски програм
Летње игре	
Стреличарство	1960
Атлетика	1960, 2012
Пливање	1960
Стони тенис	1960
Кошарка у инвалидским колицима	1960
Мачевање у инвалидским колицима	1960
Пауерлифтинг - мушкарци	1964
Боулс	1968-1988, 1996
Голбол	1976
Стрељаштво	1976
Одбојка - стојећа одбојка	1976-1996
Одбојка - седећа одбојка	1980
Бочија	1984
Бициклизам	1988
Тенис у инвалидским колицима	1992
Јахање	1996
Једрење	2000
Паурелифтинг - жене	2000
Рагби у инвалидским колицима	2000
Фудбал за слепе	2004
Џудо	2004
Веслање	2008
Кајак	2016
Триатлон	2016
Бадмингтон	2021
Теквондо	2021
Зимске игре	
Алпско скијање	1976
Хокеј на леду - санке	1994
Нордијско скијање (крос кантри и биатлон)	1976
Карлинг у инвалидским колицима	2006
Сноуборд	2014

Рвање се као спорт, најкраће задржао на листи Параолимпијских игара. Рвање је било присутно само на две узастопне Параолимпијске игре, 1980. и 1984. године, а такмичили су се само мушкарци. Такмичење је било подељено по тежинским категоријама, које су се кретале од 48 кг до 100 кг. Спорт је био у великој мери доминантан од стране Американаца. Није познат разлог за уклањање спорта. Иако је рвање било део параолимпијских игара, правила спорта била су веома слична онима у олимпијским такмичењима. Циљ игре био је да се освоји што више поена за савладавање противника. Поени су освајани извођењем специфичних покрета који обарају противнике на под, где их задржавају и добијају предност (Top Trend Sports, 2024).

2.2.2 Параолимпијски спортови на Параолимпијским играма у Паризу 2024. године

Параолимпијске игре у Паризу 2024. године, које су се одржале између 28. августа и 8. септембра, окупиле су више од 4.000 спортиста из целог света који су се такмичили у 549 дисциплина за медаље. Прве летње Параолимпијске игре у главном граду Француске приказале су 22 спорта, укључујући индивидуалне и тимске спортове. Борилачки спортови су на овогодишњим параолимпијским играма укључивали џудо, теквондо и мачевање у инвалидским колицима. У Табели 2, приказани су спортови на Параолимпијским играма 2024. године у Паризу.

Табела 2. Спортони на Параолимпијским играма 2024 (International Paralympic Comitee, 2024).

<i>Редни број</i>	<i>Спорт</i>
1	Пара-стреличарство
2	Пара-атлетика
3	Пара-бадминтон
4	Фудбал за следе
5	Бочија
6	Пара-кану
7	Пара-бициклизам
8	Пара-јахање
9	Голбал
10	Пара-џудо
11	Пара-пауерлифтинг
12	Пара-веслање
13	Пара-стрељаштво
14	Одбојка у седећем положају
15	Пара-пливање
16	Пара-стони тенис
17	Пара-теквондо
18	Пара-триатлон
19	Кошарка у инвалидским колицима
20	Мачевање у инвалидским колицима
21	Рагби у инвалидским колицима
22	Тенис у инвалидским колицима

Међународна федерација спорта за следе (IBSA), основана је 1981. године у Паризу као непрофитна организација. Потпуно је повезана са Међународним параолимпијским комитетом (IPC) и чини део укупног управљачког тела Параолимпијских игара. Међународни параолимпијски комитет (IPC) основан је 1989. године у Дизелдорфу, Немачка, као међународна непрофитна организација и глобално управљачко тело параолимпијског покрета, са циљем да координише развој и организацију Параолимпијских игара широм света (Јурмановић, 2016).

2.3 Преглед досадашњих истраживања

О значају Олимпијских и Параолимпијских игара спроведена су многа истраживања која откривају како ови догађаји утичу на различите аспекте друштва, спорта и људских вредности. Бауман и сар. (2021), проучавали су утицај Олимпијских игара на повећање физичке активности становника земље домаћина. Они су анализирали званичне планове домаћина Олимпијских игара. Пре 2007.

године физичка активност је ретко била поменута као циљ у поменутим плановима, али након те године, већина докумената је постављала конкретне циљеве везане за повећање физичке активности и учешћа у спорту.

Бауман и сар., анализирали су податке о физичкој активности становништва пре, током и након Олимпијских игара, користећи и Гугл трендове као мерило интересовања за вежбање. Током Лондонских Олимпијских игара 2012. године забележен је повећан број претрага везаних за вежбање и Олимпијске игре, али стварни подаци су показали мале или никакве промене у нивоу физичке активности становништва, осим у случајевима Пекинга 2008. и Нагана 1998. године.

Слично томе, Лег и сарадници (2011) фокусирали су се на важност спорта за особе са инвалидитетом, наглашавајући његову трансформацију од рехабилитационог средства до елитног спортског догађаја као што су Параолимпијске игре. Они су анализирали кључне моменте и личности које су утицале на овај развој, указујући на организационе и структурне промене које су ојачале улогу спорта за особе са инвалидитетом. Ово је значајно допринело развоју и афирмацији Параолимпијских игара као важног спортског догађаја.

Рош и сарадници (2021) проучавали су повезаност између спорта и људских вредности, са посебним освртом на медијску укљученост у Олимпијске и Параолимпијске игре. Њихово истраживање показало је да укљученост у Параолимпијске игре позитивно утиче на вредности једнакости и друштвеног признања, док Олимпијске игре нису имале такав ефекат. Истраживање је показало да различити спортски догађаји производе различите ефекте на људске вредности, што указује на то да Олимпијске и Параолимпијске игре не само да промовишу спорт, већ могу утицати и на друштвене вредности и перцепције о једнакости и признању.

3. Предмет, циљ и задаци рада

3.1 Предмет рада

Предмет рада су борилачки спортови на олимпијским и параолимпијским играма са акцентом на џудо, теквондо и мачевање.

3.2 Циљ рада

Циљ овог рада је да се анализирају и упореде борилачки спортови на олимпијским и параолимпијским играма, при чему је фокус истраживања усмерен на Олимпијске и Параолимпијске игре 2024. године у Паризу. Анализа сличности и разлика у правилима и формату такмичења, као и начину на који су ови спортови прилагођени спортистима са инвалидитетом, при чему је задржана суштина и дух, треба да допринесе бољем разумевању улоге спорта у промоцији инклузије и једнакости, као и значају борилачких спортова у оба такмичарска контекста.

3.3 Задаци рада

Задаци рада су:

- Представити упоредне карактеристике борилачких спортова (џудо, теквондо, мачевање) на олимпијским и параолимпијским играма у Паризу 2024. године,
- Издвојити разлике и сличности у правилима и форми такмичења,
- Анализерати како је спортско такмичење прилагођено особама са инвалидитетом.

3.4 Метод рада

У раду је коришћена метода теоријске анализе доступних статистичких података о учешћу, резултатима и броју медаља освојених у борилачким спортовима на Олимпијским и Параолимпијским играма у Паризу, као и компаративне анализе званичних докумената, правила и прописа борилачких спортова на овим Олимпијским и Параолимпијским играма. Ово је укључивало и упоредну анализу правила за џудо, теквондо и мачевање на оба такмичења, с посебним фокусом на

прилагођавања направљена за спортисте са инвалидитетом. Поређење борилачких спортова на олимпијским и параолимпијским играма је спроведено кроз анализу сличности и разлика у формату такмичења, правилима и начину организације догађаја, што је омогућило идентификацију кључних тачака у којима се два такмичења разликују, али и оних у којима се поклапају.

4. Упоредне карактеристике борилачких спортова на Олимпијским и Параолимпијским играма у Паризу 2024.

4.1 Џудо

Џудо је настао у Јапану 1882. године и осмислио га је Џигоро Кано. На европском првенству, први пут се појавио у Дрездену (Немачка), 1934. године. Након 22 године, појавио се као дисциплина на Светском првенству у Токију 1956. Џудо је постао олимпијски спорт на Олимпијским играма у Токију 1964. године. А жене? Међународна џудо федерација данас окупља више од 200 националних федерација и 5 континенталних савеза (International Judo Federation , 2024).

4.1.1 Правила борбе у џудоу

Циљ џудоа је да се противник баци на тло (Слика 6), имобилише држањем или примора на предају коришћењем полуге или гушења. Такмичари се такмиче како би освојили две главне оцене:

- **Ипон** - највиша оцена у џудоу која аутоматски доноси победу. Ипон се додељује ако такмичар баци противника на леђа уз довољну снагу, брзину и контролу. Такође, ипон може бити додељен ако такмичар примора противника на предају путем полуге или гушења, или ако га држи на тлу дуже од 20 секунди.
- **Ваза-ари** - додељује се за бацање које не испуњава све критеријуме за ипон, обично због недостатка брзине или снаге, или ако противник не слети на леђа. Ваза-ари се такође додељује ако је противник држан на тлу мање од 20 секунди, али дуже од 10 секунди. Два ваза-арија у једном мечу су еквивалент ипону и доносе победу.

Меч траје 4 минута, а ако ниједан такмичар не постигне ипон до краја времена, побеђује онај са највише бодова. У случају нерешеног резултата, меч се продужава све док један од такмичара не постигне одлучујућу оцену (International Olympic Comitee, 2024).

Слика 6. Бацање противника на под у циљу постизања предности или победе (International Olympic Committee, 2016).

4.1.2 Правила борбе у пара-џудоу

Овај спорт је настао као резултат сарадње између различитих спортских организација и појединаца који су радили на интеграцији особа са инвалидитетом у спортске активности. Званична интеграција параџудоа у спортски свет почела је када је Међународна федерација за спорт слепих (IBSA) прихватила овај спорт и укључила га у своје програме.

На европском нивоу прво такмичење у пара-џудоу одржано је у Енглеској 1950. године (European Parachampionships, 2014). Џудо, као једина борилачка вештина на Параолимпијским играма, постао је део званичног програма током Летњих параолимпијских игара у Сеулу 1988. године. У то време, само су се мушкарци такмичили у овој дисциплини, док су жене први пут учествовале на Играма у Атини 2004. године.

Овај корак је отворио нове могућности за женски спорт у оквиру Параолимпијских игара, чинећи такмичење инклузивнијим и разноликијим. На осмим Летњим параолимпијским играма у Сеулу 1988. године, учествовала су 33 џудиста из 9 земаља. Већ 1992. године, на играма у Барселони, број такмичара порастао је на 52, а учествовало је 11 земаља. Дванаест година касније, 2004. године, када су се жене придружиле такмичењима, на Параолимпијским играма наступило је 83

џудиста и 35 џудисткиња из укупно 30 земаља (International Paralympic Comitee, 2024).

У пара-џудоу, правила су слична, али са неким модификацијама које омогућавају такмичарима са оштећењем вида да равноправно учествују. Као и у редовном џудоу, циљ је бацање противника, имобилизација или приморавање на предају.

- **Ипон** - додељује се за бацање противника на леђа са снагом, брзином и контролом. Ипон може бити освојен и путем полуге, гушења, или држањем противника на тлу дуже од 20 секунди, што одмах доноси победу.
- **Ваза-ари** - оцена за бацање које не испуњава све услове за ипон или ако је противник држан на тлу између 10 и 20 секунди. Као и у редовном џудоу, два ваза-арија су једнака ипону и доносе победу.

Слика 7. На овој слици види се примена правила - стално одржавање контакта између противника преко џудогија (International Paralympic Comitee, 2021).

Једна од главних разлика у пара џудоу је то што такмичари морају стално одржавати контакт са противниковим џудогијем (кимоном) (Слика 7). Ако изгубе контакт, судија зауставља меч и враћа их у почетни положај. Мечеви у пара-џудоу такође трају 4 минута, а ако се не постигне ипон, побеђује онај са више бодова (International Paralympic Comitee, 2024).

4.1.3 Разлике између џудоа и пара-џудоа

Оба спорта се одржавају на истом типу борилишта, татамију, и трајање меча је исто - 4 минута. Слично томе, у оба спорта се користе исти начини бодовања, где ипон доноси победу, а вазаријем се добија 20 поена, при чему два вазарија такође значе победу. Оба спорта деле категорије такмичара према тежини, што осигурава да се такмичари суочавају са противницима сличне телесне масе. У Табели 3, јасно су истакнуте и разлике између џудоа и пара-џудоа.

Табела 3. Разлике у правилима између џудоа и пара-џудоа.

Критеријум	Џудо	Пара-џудо
Бодовање	• Ипон - победа • Вазари - 20 поена, 2 вазарија = ипон	• Ипон - победа • Вазари - 20 поена, 2 вазарија = ипон
Контакт	• Контакт само у току борбе	• Контакт током читавог меча
Борилиште	• Татами	• Татами
Трајање меча	• 4 минута	• 4 минута
Такмичарске категорије	• Према полу • Према тежини	• Б1 - потпуно слепило, Б2 и Б3 - делимично оштећење вида • Према тежини

Главне разлике између џудоа и пара-џудоа односе се на контакт током меча и категорије такмичара. У класичном џудоу, контакт је дозвољен само током борбе, док у пара-џудоу контакт траје током читавог меча, чиме се прилагођава специфичним потребама такмичара са оштећеним видом. Такође, категорије у пара-џудоу се разликују од оних у класичном џудоу јер су такмичари класификовани према нивоу оштећења вида: Б1 означава потпуно слепило, док Б2 и Б3 означавају делимично оштећење вида.

4.1.4 Прилагођеност пара-цудоа потребама спортиста

Иако већ поменути, овде ће бити укратко изнесени начини прилагођавања пара цудоа потребама спортиста:

1. Категоризација на основу оштећења вида,
2. Правило сталног контакта са цудогијем,
3. Излазак на борилиште уз пратиоца.

4.2 Теквондо

Теквондо је настао у древној Кореји у 20. веку, на основу комбинације бројних древних борилачких вештина. У Европи се први пут појавио као дисциплина на Европском првенству у Барселони 1976. године, а на светском првенству појавио се нешто раније, 1973. године (Taekwondo Nation, 2024.). У Сеулу је 1988. године на Олимпијским играма био уведен као демонстративан спорт, док је званично постао део Олимпијских игара, 2000. године (TKD University, 2024).

4.2.1 Правила борбе у теквондоу

Циљ у теквондоу је да такмичар удари противника ногама или рукама, истовремено избегавајући ударце од стране противника (Слика 8). Карактеристика ове борилачке вештине је брза комбинација удараца ногама и песницама. Борбе се одвијају на осмоугаоној струњачи, и трају три рунде по 2 минута. Поени се додељују на основу тежине изведене технике. На пример, ударац ногом у главу доноси више поена него ударци у труп. Такође, окретни ударци се награђују додатним поенима. Такмичар може добити казнене поене због различитих прекршаја, као што су неспортско понашање или излазак ван граница струњаче (International Olympics Comitee, 2024).

Слика 8. Такмичење у теквондоу на Олимпијским играма у Паризу 2024. године (International Olympics Comitee, 2024).

4.2.2 Правила борбе у пара-теквондоу

Пара-теквондо се такође јавио као одговор на прилагођавање спорта особама са деформитетима. Прво европско првенство у пара-теквондоу одржано је прошле, нетачно, . Далеко раније, 2009. године, први пут је одржано светско првенство у пара-теквондоу у Манчестеру. Као део Параолимпијског програма овај спорт постао је 2016. године, али се први пут појавио на Параолимпијским играма у Токију 2020. године, и постао други борилачки спорт у овом такмичењу, након џуда, који је уврштен 33 године раније.

Дисциплина се назива кјоруги и намењена је спортистима са оштећењима горњих екстремитета. Спортисти су подељени у две категорије на основу својих физичких способности и тежинских група. Овај спорт је релативно нов на Параолимпијским играма и први пут је осмишљен 2005. године. Од тада, стално је растао, а прво светско првенство одржано је 2009. године (International Olympics Comitee, 2024).

У пара-теквондоу, мечеви се одржавају у једној рунди која траје до пет минута. Такмичари носе заштитну опрему и сензорске чарапе које региструју поене када погоде противников труп (Слика 9). Поени се додељују за ударце у труп - два поена за обичан ударац ногом, три поена за окретни ударац, и четири поена за ударац са окретом. Ударци у главу нису дозвољени и резултирају казном под називом „гам-џом“, што противнику доноси један поен. Остали прекршаји укључују хватање, гурање, ударце испод појаса или излазак ван струњаче. Такмичар може победити на неколико начина - ако има предност од 30 поена, ако противник добије 10 казних поена (гам-џом), или ако има више поена на крају времена. У случају нерешеног резултата, такмичари улазе у „Златну рунду“, где први такмичар који постигне два поена побеђује. Ако и тада остане нерешено, судије одлучују победника (International Paralympics Comitee, 2021).

Слика 9. Такмичење у пара-теквондоу на Параолимпијским играма - покуша ударца у труп (World Taekwondo, 2023).

На Параолимпијским играма у Паризу 2024. године, пара-теквондо је укључио спортску категорију K44, у којој се такмиче спортисти са оштећењима на једном или оба горња екстремитета. Такмичари се боре против других спортиста у истој спортској категорији и тежинској категорији.

Постоји пет тежинских категорија за мушкарце и пет за жене. На основу нивоа оштећења, такмичари су подељени у две категорије („K“ означава Кјоруги, корејски израз за борбу):

- **K43** - обухвата спортисте са билатералном ампутацијом испод лакта или еквивалентним губитком функције оба горња екстремитета,
- **K44** - обухвата спортисте са једностраном ампутацијом руке (или еквивалентним губитком функције), или губитком ножних прстију који утичу на способност правилног подизања пете.

Такмичари у категоријама K43 и K44 боре се заједно, али су подељени у различите тежинске категорије.

4.2.3 Разлике између теквондоа и пара-теквондоа

Теквондо и пара-теквондо имају многе сличности када је у питању основна структура борбе. Оба спорта користе осмоугаону струњачу као борилиште, што обезбеђује исти простор за такмичаре. Такође, у оба спорта казна противнику (гам-џом) доноси један поен такмичару. Оба спорта се деле на категорије према тежини, што омогућава такмичење са равноправним противницима. У Табели 4, приказане су и разлике између теквондоа у пара-теквондоа.

Табела 4. Разлике у правилима између теквондоа и пара-теквондоа.

Критеријуми	Теквондо	Пара-теквондо
Бодовање	• Кружни ударац ногом у груди - 3 поена • Ударац ногом из окрета у груди (Хогу) - 4 поена • Ударац ногом у главу - 3 поена • Ударац ногом из окрета у главу- 5 поена • Казна противнику (гам-џом) - 1 поен	• Ударац ногом у штитник на труп - 2 поена • Окретни ударац у штитник на труп - 3 • Окретни ударац у штитник на труп - 4 • Казна противнику (гам-џом) - 1 поен
Контакт	• Контакт само у току борбе	• Контакт током читавог меча
Борилиште	• Осмоугаона струњача	• Осмоугаона струњача
Трајање меча	• 3 рунде по 2 минута, 1 минут паузе између рунди	• 5 минута са 1-о минутном паузом у току меча
Такмичарске категорије	• Према полу • Према тежини	• K43 и K44 (2024. само K44) • Према тежини

Кључне разлике између теквондоа и пара-теквондоа појављују се у начину бодовања и структури меча. У теквондоу, различите технике доносе различит број поена: ударац песницом у груди доноси 1 поен, док удари ногом у груди или главу, са или без окретања, доносе од 2 до 5 поена. Насупрот томе, у пара-теквондоу бодовање је нешто једноставније - ударац ногом у штитник на труп доноси 2 поена, док окретни ударци доносе 3 или 4 поена. Трајање меча је такође различито: теквондо меч траје три рунде по 2 минута са паузом од 1 минута

између рунди, док у пара-теквондоу меч траје 5 минута са паузом од 1 минута у току меча. Разлика постоји и у категоријама такмичара: док теквондо дели такмичаре према полу и тежини, пара-теквондо има категорије K43 и K44 (од 2024. само K44), које се односе на степен инвалидитета такмичара.

4.2.4 Прилагођеност пара-теквондоа потребама спортиста

На основу класификовања спортиста у категорије и тежинске категорије, овај спорт је прилагођен посебним потребама спортиста у пара-теквондоу. Поред тога сам ток борбе прилагођен је индивидуалним и делом ограничених могућности спортиста. Борба је у пара-теквондоу краћа, и нису дозвољени ударци у главу ради безбедности и сигурности спортиста (International Paralympic Comitee, 2024).

4.3 Мачевање

Мачевање води порекло од древних борилачких вештина мачевања, из старог Египта и Грчке. Савремено мачевање, настало је у Италији у току Ренесансе, када су основане школе мачевања и уведене кључне технике. Међународна федерација за мачевање (FIE) је први пут организовала међународно првенство у мачевању у Паризу, у Француској, 1921. године. Такмичење се у својим раним годинама звало Европско првенство (Championnats d'Europe). На Светском првенству, мачевање се први пут појавило у виду модерних међународних такмичења са увођењем нове опреме и система бодовања, као што је електрично бодовање, које је уведено 1912. године на Олимпијади у Стокхолму за епје, а касније, 1936. године на Олимпијади у Берлину за флорет. Прво такмичење на Олимпијским играма одржано је 1896. године у Атини, чиме је мачевање постало светски признато. Женско мачевање дебитовало је на Олимпијским играма у Паризу 1900. године (Sports Foundation. 2024).

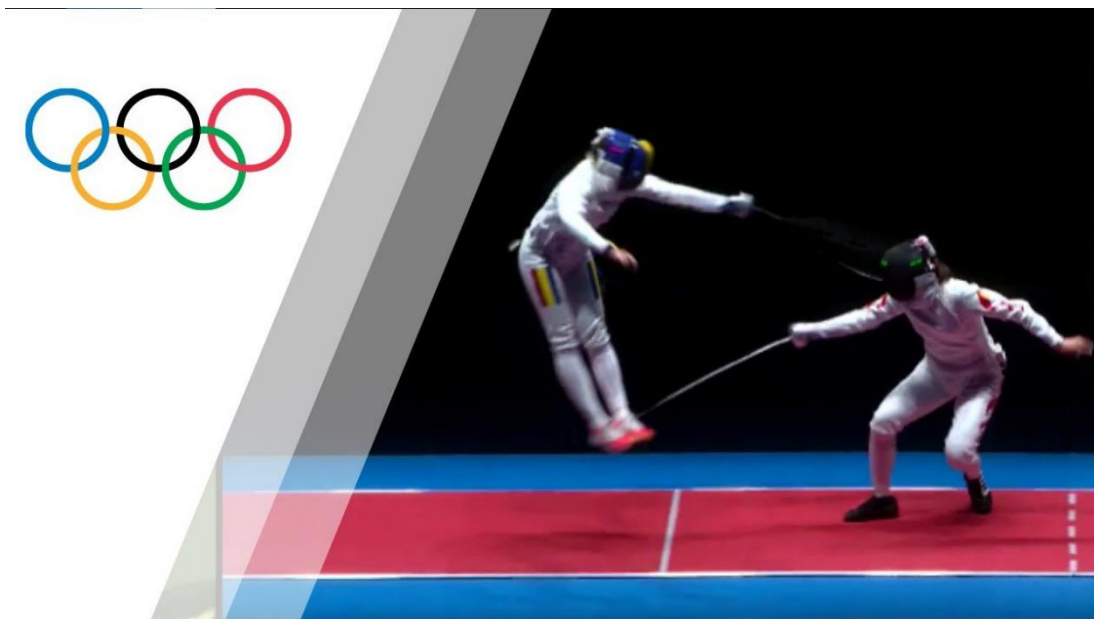
4.3.1 Правила борбе у мачевању

Меч почиње тако што два такмичара без маски прво поздрављају један другог, а затим и судију, подижући сечиво до браде и спуштајући га. Након тога, стављају маске и заузимају положај en garde. Меч почиње на команду судије: „Prêt? Allez!“ (У преводу - „Спремни? Крените!“). Меч се зауставља на команду „Halt“. Наредба за заустављање се даје уколико:

- Је постигнут погодак,
- Је борба такмичара опасна, збуњујућа или против правила,
- Је један од такмичара разоружан или напустио подијум за борбу.

У појединачним такмичењима, победник меча је онај ко први постигне 15 погодака на противнику. Меч траје максимално девет минута, подељених на 3 периода од по 3 минута (са паузом од 1 минут између периода). Ако се трећи период заврши пре него што неко од такмичара постигне 15 погодака, такмичар са највише поена се проглашава победником. На Слици 10, приказана је борба у мачевању на Олимпијским играма 2024. године.

У тимским такмичењима, меч се састоји од девет појединачних дуела, сваки члан једног тима се суочава са сваким чланом противничког тима једном. Сваки појединачни дуел траје три минута или до тренутка када победнички тим постигне резултат који је дељив са 5. Ако се девети дуел заврши, а ниједан тим није постигао 45 погодака, победу односи тим са највише поена..

Слика 10. Олимпијско такмичење у мачевању (China.org.cn, 2024).

У појединачним такмичењима, уколико су такмичари изједначени, одржава се једноминутни период, у ком такмичар који први постигне погодак постаје победник. Ако у једноминутном периоду ниједан такмичар не постигне погодак, побеђује такмичар који има приоритет. Приоритет се одређује бацањем новчића пре

почетка једноминутног периода. Ово правило подстиче такмичаре (посебно онога који нема приоритет) да буду агресивнији у постизању победничког поена. У тимским такмичењима, ако је резултат изједначен на крају деветог дуела, одржава се једноминутни период између такмичара који су учествовали у последњем дуелу. Правила за овај период су иста као и у појединачним такмичењима (International Paralympic Comitee, 2024).

4.3.2 Правила борбе у мачевању у колицима

Мачевање у инвалидским колицима потиче из Сток Мандевил болнице у Великој Британији, где је др Лудвиг Гутман увео спорт као део рехабилитације за пацијенте са повредама кичмене мождине. Прво званично такмичење у мачевању у инвалидским колицима одржано је 1955. године на Међународним Сток Мандевил играма. У такмичењу су учествовали мушкарци, а борили су се сабљама. На европском првенству, прво појављивање мачевања у инвалидским колицима забележено је 1995. године. Што се тиче светског првенства, одржано је прво заједничко првенство са ФИЕ и ИБАС (IWAS) 2006. године у Торину (Италија), а касније и у Паризу 2010. године. На Параолимпијским играма, мачевање у инвалидским колицима било је укључено још од првих игара 1960. године у Риму, где су италијански спортисти доминирали у дисциплинама сабље и флорета.

Правила у мачевању у колицима углавном су иста као и за његов олимпијски еквивалент. Разлика је у томе што такмичари користе само горњи део тела током меча. Раздаљина између два мачеваоца одређује се према оном такмичару који има краћи досег руке. Такмичари су позиционирани у зависности од тога да ли су дешњаци или леворуки (Слика 11). Током меча, мачевалац држи оружје једном руком, док другом руком држи колица током напада и повлачења. Мачевалац мора остати седећи и држати стопала на подножју. У мечевима са флоретом, циљна површина ограничена је на труп противника. У мечевима са сабљом, циљна површина обухвата сваки део тела изнад хоризонталне линије која се повлачи између врха набора које формирају бутине и труп мачеваоца. У мечевима са епеем, цело тело изнад кукова представља циљну површину. Мачеваоци носе металне прегаче како би се осигурало да погодци у делове тела који нису циљани не буду признати. У групним фазама, мечеви трају до 4 минута, а први мачевалац

који региструје 5 погодака аутоматски побеђује. У нокаут фазама, постоје 3 рунде по 3 минута. Циљ је остварити укупно 15 погодака (International Paralympic Comitee, 2024).

Слика 11. Мачевање у инвалидским колицима (Top Trend Sports, 2024).

4.3.3 Разлике између мачевања и мачевања у колицима

Мачевање и пара-мачевање представљају сродне, али различите дисциплине које се одликују специфичним правилима и техникама, прилагођеним различитим потребама и околностима. Иако обе дисциплине користе сличне принципе и опрему, разлике у начину извођења и уређају су значајне и утичу на стил и динамику борбе. У оба спорта се користи исто борилиште, односно стаза за мачевање, као и иста врста оружја, укључујући флорет, мач и сабљу. Такође, трајање меча у оба спорта је идентично - 9 минута подељених у три рунде по три минута, са једноминутном паузом између рунди. Ове сличности показују да основне технике и правила мачевања остају конзистентне без обзира на начин извођења борбе. Табела 5, приказује главне разлике између мачевања и пара-мачевања.

Табела 5. Разлика у правилима између мачевања и мачевања у инвалидским колицима.

Критеријуми	Мачевање	Мачевање у инвалидским колицима
Бодовање	• Ко први постигне 15 погодака на противнику • Ако се трећа рунда заврши пре 15 погодака, такмичар са више погодака побеђује • Када је изједначено - једноминутни период - побеђује први који постигне погодак	• Разлика од 30 поена доноси победу (правило не важи када је меч за бронзану и златну медаљу)
Положај	• Није одређен	• Фиксан, на одређеној раздаљини, стопала спуштена на под
Борилиште	• Стаза за мачевање	• Стаза за мачевање
Оружје	• Флорет, мач, сабља	• Флорет, мач, сабља
Трајање меча	• 9 минута (3 пута по 3) пауза 1 минут између рунди	• 9 минута (3 пута по 3) пауза 1 минут између рунди

Главне разлике између мачевања и мачевања у инвалидским колицима односе се на положај такмичара и начин бодовања. У класичном мачевању, победу доноси први такмичар који постигне 15 погодака, а у случају да трећа рунда заврши без тог броја погодака, побеђује онај са више поена. У случају изједначења, одлучује једноминутни период у коме први погодак доноси победу. Насупрот томе, у мачевању у инвалидским колицима победа се постиже разликом од 30 поена, осим у мечевима за бронзану и златну медаљу где ово правило не важи. Такође, док је у класичном мачевању положај такмичара слободан и омогућава кретање, у мачевању у инвалидским колицима такмичари су у фиксираном положају на одређеној раздаљини, са стопалима спуштеним на под.

4.3.4 Прилагођеност мачевања у колицима потребама спортиста

Сви спортисти у мачевању у инвалидским колицима имају инвалидитет који утиче на моторичке функције. То укључује ортопедске инвалидитете, парализу доњих удова, квадриплегију, хемиплегију, церебралну парализу, дегенеративне неуролошке поремећаје и неуролошке инвалидитете (International Paralympic Committee, 2024). У пара-мачевању, такмичари су подељени у две категорије на основу степена инвалидитета који утиче на њихове моторичке способности:

- Категорија А - такмичари у овој категорији морају имати инвалидитет који утиче на бар један доњи уд.
- Категорија Б - такмичари у овој категорији имају инвалидитет који спречава вољно кретање трупа.

Ова класификација омогућава праведно такмичење прилагођено различитим нивоима инвалидитета и осигурава да сви спортисти имају једнаке шансе у свом постизању спортских резултата.

Поред класификације, као начина прилагођавања потребама спортиста, сам ток борбе и позиција противника, такође су начин за адаптацију. Такмичари су чврсто причвршћени у инвалидским колицима која су фиксирана за под, чиме се ограничава кретање на горњи део тела. Ова модификација изазива већи интензитет и фокус на технику и прецизност, које особама са инвалидитетом и јесу у фокусу приликом припреме за такмичења. Иако се користе исти типови

оружја као у традиционалном мачевању - флорет, епа и сабља - правила за циљни део тела су прилагођена у пара-мачевању и ограничени су на горњи део тела складно природи инвалидитета учесника (International Paralympic Comitee, 2024).

5. Резултати на Олимпијским и Параолимпијским играма 2024.

5.1 Џудо/Пара-џудо

На Олимпијским играма у Паризу 2024. године, било је укупно 372 џудокија (186 мушкараца и 186 жена) из 107 земаља (International Judo Federation, 2024). У џудоу је освојено укупно 60 медаља од стране 26 земаља. Јапан је, освојио 3 златне, 2 сребрне и 3 бронзане медаље. Француска, домаћин игара, освојила је укупно 10 медаља, укључујући 2 златне, 2 сребрне и чак 6 бронзаних медаља. Азербејџан је такође имао добар учинак са 2 златне медаље. Грузија је освојила 1 златну и 2 сребрне медаље, што је велики успех за ову земљу, познату по традицији снажних борилачких вештина. Бразил је са 1 златном, 1 сребрном и 2 бронзане медаље показао своју присутност у светском џудоу. Узбекистан је такође имао успех са 1 златном и једном бронзаном медаљом. Казахстан је са 1 златном и 1 бронзаном медаљом употпунио свој успех. Канада, Хрватска, Италија и Словенија су све освојиле по 1 златну медаљу. Ово је значајан успех за ове земље, које су показале да су конкурентне у својим спортовима, упркос томе што можда немају велику бројност медаља као неке друге земље. Јужна Кореја се истакла са 2 сребрне и 3 бронзане медаље. Овај резултат показује конзистентност у освајању медаља и у борбеним и техничким спортовима, што их чини једном од водећих нација на такмичењу. Израел је освојио 2 сребрне и 1 бронзану медаљу. Косово је такође показало значајан напредак са освајањем 1 сребрне и 1 бронзане медаље, што је значајан успех за ову земљу са мањом спортском историјом на глобалном нивоу. Немачка, Мексико и Монголија су све освојиле по 1 сребрну медаљу, што је потврда њиховог присуства на такмичењу и успеха у специфичним дисциплинама у којима су наступале. Молдавија и Таџикистан су обе освојиле по 2 бронзане медаље, што показује да, иако можда немају доминантне спортске програме, њихови спортисти су успели да забележе успехе на овом значајном нивоу такмичења. Аустрија, Белгија, Кина, Грчка, Португал, Шпанија и Шведска су све освојиле по 1 бронзану медаљу. Ово су важни резултати за ове земље, јер показују њихову снагу и конкурентност на међународним спортским такмичењима, иако нису освојиле златне или сребрне медаље (Табела 6) (International Olympic Committee, 2024).

Табела 6. Број освојених медаља у џудоу у Паризу 2024. године (Olympic Judo | Paris 2024 Olympics).

Позиција	Земља	Злато	Сребро	Бронза	Укупно
1	Јапан	3	2	3	8
2	Француска	2	2	6	10
3	Азербејџан	2	0	0	2
4	Грузија	1	2	0	3
5	Бразил	1	1	2	4
6	Узбекистан	1	0	2	3
7	Казахстан	1	0	1	2
8	Канада	1	0	0	1
	Хрватска	1	0	0	1
	Италија	1	0	0	1
	Словенија	1	0	0	1
12	Јужна Кореја	0	2	3	5
13	Израел	0	2	1	3
14	Косово	0	1	1	2
15	Немачка	0	1	0	1
	Мексико	0	1	0	1
	Монголија	0	1	0	1
18	Молдавија	0	0	2	2
	Таџикистан	0	0	2	2
20	Аустрија	0	0	1	1
	Белгија	0	0	1	1
	Кина	0	0	1	1
	Грчка	0	0	1	1
	Поругал	0	0	1	1
	Шпанија	0	0	1	1
	Шведска	0	0	1	1
Укупно (26 земаља)		15	15	30	60

У пара-џудоу на Параолимпијским играма 2024. године, било је укупно 147 учесника (79 мушкараца и 68 жена) и освојено је 64 медаље из 26 земаља. Бразил је доминирао са укупно 8 медаља, од чега су 4 златне, 2 сребрне и 2 бронзане. Украјина је освојила 5 медаља, са 3 златне и 2 бронзане, чиме су се истакли као један од најуспешнијих тимова. Народна Република Кина је забележила значајан успех са 5 медаља, освојивши 2 златне, 1 сребрну и 2 бронзане. Јапан је такође био успешан, са укупно 4 медаље, од чега су 2 златне, 1 сребрна и 1 бронзана. Казахстан је освојио 5 медаља, укључујући 1 златну, 1 сребрну и 3 бронзане. Узбекистан је освојио 4 медаље, са 1 златном, 1 сребрном и 2 бронзане. Турска је имала запажен учинак са 4 медаље, од којих је једна златна и 3 бронзане. Ови резултати показују висок ниво конкуренције и разноликост међу земљама које су се такмичиле у пара-џудоу на Параолимпијским разноликост међу земљама које су се такмичиле у пара-џудоу на Параолимпијским играма. Алжир је освојио 1 златну и 1 бронзану медаљу, показујући добар резултат на такмичењу. Румунија је забележила успех са 1 златном медаљом, док је Грузија освојила 3 сребрне и 1 бронзану медаљу, чиме је значајно ојачала своју позицију у медаљној табели. Француска је такође имала запажен наступ, освојивши 2 сребрне и 2 бронзане медаље, што је потврдило њихову традиционалну спортску снагу. Велика Британија, Молдавија и САД су свака појединачно освојиле по 1 сребрну и 1 бронзану медаљу, чиме су показале своје конкурентне способности на међународној сцени. Куба и Иран су завршили такмичење са по 1 сребрном медаљом, док су Аргентина, Азербејџан, Немачка, Грчка, Индија, Литванија, Португал, Шпанија, Шведска и Венецуела освојиле по 1 бронзану медаљу, чиме су обезбедиле место на листи земаља које су освојиле медаље на овом такмичењу (Табела 7) (International Paralympics Comitee, 2024).

Табела 7. Број освојених медаља у пара-цудоу у Паризу 2024. године ((International Paralympics Comitee, 2024).

Позиција	Земља	Злато	Сребро	Бронза	Укупно
1	Бразил	4	2	2	8
2	Украјина	3	0	2	5
3	Кина	2	1	2	5
4	Јапан	2	1	1	4
5	Казахстан	1	1	3	5
6	Узбекистан	1	1	2	4
7	Турска	1	0	3	4
8	Алгерија	1	0	1	2
9	Румунија	1	0	0	1
10	Грузија	0	3	1	4
11	Француска	0	2	2	4
12	Велика Британија	0	1	1	2
	Молдавија	0	1	1	2
	САД	0	1	1	2
15	Куба	0	1	0	1
	Иран	0	1	0	1
17	Аргентина	0	0	1	1
	Азербејџан	0	0	1	1
	Немачка	0	0	1	1
	Грчка	0	0	1	1
	Индија	0	0	1	1
	Литванија	0	0	1	1
	Португал	0	0	1	1
	Шпанија	0	0	1	1
	Шведска	0	0	1	1
	Венецуела	0	0	1	1
Укупно (26 земаља)		16	16	32	64

5.2 Теквондо/Пара-теквдоно

На Олимпијским играма у Паризу 2024. године, било је укупно 64 такмичара и 64 такмичарки у теквондоу из 60 земаља. Такмичари су освојили укупно 32, медаље из 23 земље. Република Кореја се истакла са 2 златне и 1 бронзаном медаљом, чиме су потврдили своју доминацију у овом спорту. Исламска Република Иран је освојила 1 златну, 2 сребрне и 1 бронзану медаљу, показујући снажну и стабилну присутност у теквондоу. Узбекистан је са 1 златном и 1 сребрном медаљом успео да оствари запажен резултат, док је Француска, као домаћин, освојила 1 златну и 1 бронзану медаљу, показујући солидан наступ на домаћем терену. Тунис је такође забележио успех са 1 златном и 1 бронзаном медаљом. Мађарска и Тајланд су освојиле по 1 златну медаљу, док је Кина забележила 1 сребрну и 1 бронзану медаљу. Азербејџан, Велика Британија, Јордан и Србија су освојили по 1 сребрну медаљу, показујући своју конкурентност на међународном нивоу. Белгија, Бразил, Бугарска, Канада, Хрватска, Куба, Немачка, Италија, Обала Слоноваче, Турска и Сједињене Америчке Државе освојиле су по 1 бронзану медаљу, чиме су се нашле на листи земаља које су освојиле медаље, што је значајан успех за све ове државе (Табела 8) ([Olympic Taekwondo | Paris 2024 Olympics](#)).

Табела 8. Број освојених медаља у теквондоу у Паризу 2024. године ((International Olympics Comitee, 2024).

Позиција	Земља	Злато	Сребро	Бронза	Укупно
1	Јужна Кореја	2	0	1	3
2	Иран	1	2	1	4
3	Узбекистан	1	1	0	2
4	Тунис	1	0	1	2
5	Француска	1	1	3	5
6	Мађарска	1	0	0	1
	Тајланд	1	0	0	1
8	Кина	0	1	1	2
9	Азербејџан	0	1	0	1
	Велика Британија	0	1	0	1
	Јордан	0	1	0	1
	Србија	0	1	0	1
13	Белгија	0	0	1	1
	Бразил	0	0	1	1
	Бугарска	0	0	1	1
	Канада	0	0	1	1
	Хрватска	0	0	1	1
	Куба	0	0	1	1
	Немачка	0	0	1	1
	Италија	0	0	1	1
	Обала Слоноваче	0	0	1	1
	Турска	0	0	1	1
	САД	0	0	1	1
Укупно (23 земље)		8	8	16	32

На Параолимпијским играма у Паризу 2024. године, у пара-теквондоу се такмичило 60 земаља. Било је укупно 121 учесника (61 мушкараца и 60 жена). Укупно је освојено 40 медаља из 24 земље. Велика Британија је доминирала освајањем 2 златне медаље, док је Турска имала изузетно успешан наступ са 5 медаља - 1 златном, 3 сребрне и 1 бронзаном. Узбекистан је оставио снажан утисак са 1 златном и 2 сребрне медаље, док је Монголија освојила 1 златну и 1 бронзану медаљу. Азербејџан је освојио 1 златну и 1 бронзану медаљу, а Бразил је показао своју борбеност освојивши 1 златну и 1 бронзану медаљу. Кина, Израел и Перу су освојили по 1 златну медаљу, показујући своју снагу на овом такмичењу. Иран је са 1 сребрном и 2 бронзане медаље потврдио своју конкурентност, док је Мексико освојио 1 сребрну и 1 бронзану медаљу. Француска и неутрални параолимпијски спортисти су освојили по 1 сребрну медаљу. Грчка и Мароко су показали свој успех са по 2 бронзане медаље. Аргентина, Тајван, Норвешка, Грузија, Италија, Непал, параолимпијци мигранти, Јужна Кореја, Тајланд и Сједињене Америчке Државе су освојили по 1 бронзану медаљу, чиме су се нашле међу успешним земљама и тимовима на овом такмичењу (Табела 9) (International Paralympics Comitee, 2024).

Табела 9. Број освојених медаља у пара-теквондоу у Паризу 2024. године (International Paralympics Comitee, 2024).

Позиција	Земља	Злато	Сребро	Бронза	Укупно
1	Велика Британија	2	0	0	2
2	Турска	1	3	1	5
3	Узбекистан	1	2	0	3
4	Монголија	1	1	0	2
5	Азербејџан	1	0	1	2
	Бразил	1	0	1	2
7	Кина	1	0	0	1
	Израел	1	0	0	1
	Перу	1	0	0	1
8	Иран	0	1	2	3
9	Мексико	0	1	1	2
10	Француска	0	1	0	1
/	Неутрални параолимпијски спортисти	0	1	0	1
13	Грчка	0	0	2	2
	Мароко	0	0	2	2
15	Аргентина	0	0	1	1
	Тајван	0	0	1	1
	Норвешка	0	0	1	1
	Грузија	0	0	1	1
	Италија	0	0	1	1
	Непал	0	0	1	1
	Параолимпијци мигранти	0	0	1	1
	Јужна Кореја	0	0	1	1
	Тајланд	0	0	1	1
	САД	0	0	1	1
Укупно (24 земље)		10	10	20	40

5.3 Мачевање/Пара-мачевање

На основу података Међународног Олимпијског Комитета, број такмичара у мачевању износио је 212 са подједнаким бројем мушкараца и жена. У такмичењу су учествовали спортисти из 52 земље (International Fencing Federation, 2024). Укупно је освојено 36 медаља од стране 13 земаља. Јапан је био један од најуспешнијих тимова, са укупно 5 медаља, од којих су 2 златне, 1 сребрна и 2 бронзане. Сједињене Америчке Државе су освојиле 4 медаље, са 2 златне, 1 сребрном и 1 бронзаном. Република Кореја је забележила успех са 3 медаље, укључујући 2 златне и 1 сребрну. Хонг Конг, Кина је освојила 2 медаље, обе златне, што је значајан успех за њихов тим. Француска је била веома успешна, са укупно 7 медаља, иако је освојила само 1 златну медаљу, уз 4 сребрне и 2 бронзане. Италија је освојила 5 медаља, укључујући 1 златну, 3 сребрне и 1 бронзану. Мађарска је освојила 3 медаље, са 1 златном, 1 сребрном и 1 бронзаном медаљом. Украјина је освојила 1 златну и 1 бронзану медаљу, показујући свој успех на овом такмичењу. Тунис је освојио 1 сребрну медаљу, што је значајан резултат за ову земљу. Канада, Чешка, Египат и Пољска су освојиле по 1 бронзану медаљу, чиме су се прикључиле земљама које су оствариле успех (Табела 10) (International Olympics Comitee, 2024).

Табела 10. Број освојених медаља у мачевању у Паризу 2024. године (International Olympics Comitee, 2024).

Позиција	Земља	Злато	Сребро	Бронза	Укупно
1	Јапан	2	1	2	5
2	САД	2	1	1	4
3	Ј. Кореја	2	1	0	3
4	Хонг Конг	2	0	0	2
5	Француска	1	4	2	7
6	Италија	1	3	1	5
7	Мађарска	1	1	1	3
8	Украјина	1	0	1	2
9	Тунис	0	1	0	1
10	Канада	0	0	1	1
	Чешка	0	0	1	1
	Египат	0	0	1	1
	Пољска	0	0	1	1
Укупно (13 земаља)		12	12	12	36

У мачевању у инвалидским колицима на Параолимпијским учествовало је укупно 96 учесника из 30 земаља. Освојено је укупно 48 медаља из 14 земаља. Народна Република Кина је доминирала са укупно 19 медаља, од којих је 10 златних, 5 сребрних и 4 бронзане. Тајланд је остварио успех са 5 медаља, од којих су 3 златне, 1 сребрна и 1 бронзана. Велика Британија је освојила шест медаља, укључујући 2 златне, 3 сребрне и 1 бронзану. Немачка је освојила 1 златну медаљу, док је Пољска забележила 3 медаље, укључујући 2 сребрне и 1 бронзану. Италија је била успешна са 4 медаље, од којих су 3 сребрне и 1 бронзана. Украјина је освојила 3 медаље, укључујући 1 сребрну и две бронзане. Ови резултати показују доминацију Кине у овом спорту, али и значајан успех других земаља у мачевању у инвалидским колицима. Мађарска, Ирак и Јужна Кореја су освојиле по 1 сребрну медаљу, што је значајно постигнуће за ове земље на такмичењу. Француска, Грузија, Шпанија и Турска су свака освојиле по 1 бронзану медаљу, доприносећи свом учинку на овом такмичењу (Табела 11) (International Paralympics Comitee, 2024).

Табела 11. Број освојених медаља у мачевању у инвалидским колицима у Паризу 2024. године (International Paralympics Comitee, 2024).

Позиција	Земља	Злато	Сребро	Бронза	Укупно
1	Кина	10	5	4	19
2	Тајланд	3	1	1	5
3	Велика Британија	2	3	1	6
4	Немачка	1	0	0	1
5	Пољска	0	2	1	3
6	Италија	0	1	3	4
7	Украјина	0	1	2	3
8	Мађарска	0	1	0	1
	Ирак	0	1	0	1
	Јужна Кореја	0	1	0	1
11	Француска	0	0	1	1
	Грузија	0	0	1	1
	Шпанија	0	0	1	1
	Турска	0	0	1	1
Укупно (9 земаља)		15	17	16	48

5.4 Успешност земаља на Олимпијским и Параолимпијским играма

Упоређивање олимпијских и параолимпијских спортова и учинка земаља открива сличности и разлике у спортским системима и приоритетима појединих држава. Ово упоређивање може илустровати спортску снагу једне земље и способност да интегрише и подржи различите врсте спортиста - оне без и са инвалидитетом.

5.4.1 Олимпијски и параолимпијски џудо

Јапан је водећа земља у оба ова спорта. На Олимпијским играма Јапан је у џудоу освојио укупно 8 медаља, укључујући 3 златне, 2 сребрне и 3 бронзане. Слично, на Параолимпијским играма, Јапан је освојио 4 медаље у пара-џудоу, укључујући 2 златне, 1 сребрну и једну бронзану. Ова конзистентност показује да Јапан има

дубоко укорјењен систем који подржава оба сегмента спорта. Њихов успех у џудоу произилази из дуге традиције, као и снажног програма за спортисте са инвалидитетом.

Бразил је такође јак у оба сегмента џудоа. На Олимпијским играма, освојили су 1 златну, 1 сребрну и 2 бронзане медаље, док су на Параолимпијским играма у пара-џудоу остварили импресиван учинак са 4 златне медаље, 2 сребрне и 2 бронзане. Ово показује да је Бразил посвећен подршци својим спортистима у оба такмичења, са јасним акцентом на пара-спортове.

5.4.2 Олимпијски и параолимпијски теквондо

Овај борилачки спорт је такође значајан за многе земље. На Олимпијским играма, Република Кореја је показала своју доминацију у теквондоу, освојивши 2 златне медаље и једну бронзану. У пара-теквондоу, земље као што су Велика Британија и Узбекистан су се истакле на Параолимпијским играма, освојивши златне медаље. Иако је Република Кореја на пара-играма мање доминантна у односу на олимпијске игре, други глобални играчи, попут Велике Британије и Узбекистана, показују снажну посвећеност у развоју пара-спортова.

5.4.3 Олимпијско и параолимпијско мачевање

У мачевању, Народна Република Кина показује велику разлику у успешности између Олимпијских и Параолимпијских игара. Док су на Олимпијским играма освојили само 2 златне медаље, на Параолимпијским играма у мачевању у инвалидским колицима освојили су чак 19 медаља, укључујући 10 златних. Овај контраст указује на то да је Кина усмерила веће ресурсе и подршку ка пара-спортовима, чиме доминира у тим дисциплинама.

Француска, као домаћин Олимпијских игара 2024. године, била је успешна у оба такмичења, али је њен учинак на Олимпијским играма био знатно бољи од оног на Параолимпијским играма у мачевању у инвалидским колицима. Француска је освојила 10 медаља у џудоу на Олимпијским играма, али у мачевању у инвалидским колицима на Параолимпијским играма освојила је само једну златну медаљу. Овај пример показује да постоји простор за напредак у пара-спортовима, иако Француска има солидну спортску инфраструктуру за олимпијске дисциплине.

6. Закључак

На основу резултата овог истраживања, може се закључити да су борилачки спортови на Олимпијским и Параолимпијским играма дубоко повезани сличностима у техничким правилима и основним принципима, али се такође разликују у кључним аспектима прилагођавања како би се омогућило равноправно учешће спортиста са инвалидитетом. Џудо, теквондо и мачевање, као представници борилачких спортова, деле заједничке филозофске основе које укључују дисциплину, техничку прецизност и стратегију. Ове сличности потврђују теоријски оквир да спортови, без обзира на то да ли су олимпијски или параолимпијски, задржавају свој интегритет и дух такмичења. Прилагођавања која су уведена у Параолимпијским спортовима не нарушавају квалитет такмичења, већ доприносе укључивању спортиста са различитим врстама инвалидитета, што показује да се компетитивни дух и високи стандарди одржавају на оба нивоа такмичења. Поређење успеха земаља на Олимпијским и Параолимпијским играма показује да неке земље остварују конзистентне резултате на оба такмичења, док друге имају различите нивое успеха. Јапан је био успешан у џудоу на оба догађаја, освојивши бројне медаље. Бразил се такође показао у џудоу и пара-џудоу, освајајући златне медаље на оба такмичења. Казахстан је постигао резултате и у теквондоу и пара-теквондоу. Супротно, Кина је доминирала у мачевању у инвалидским колицима на Параолимпијским играма, док је на Олимпијским играма освојила мање медаља у истој дисциплини. Француска, је освојила много медаља на Олимпијским играма, али не и на Параолимпијским играма. На основу прилагођавања правила спортова на Параолимпијским играма, јасно је да ова прилагођавања играју кључну улогу у омогућавању фер такмичења спортистима са инвалидитетом. Земље које успешно интегришу подршку за параспортове показују способност да доминирају не само у олимпијским, већ и у параолимпијским дисциплинама. Овај приступ наглашава важност инклузивног спортског система који омогућава спортистима да достигну свој пуни потенцијал и на глобалном нивоу.

Литература

1. Bauman, A. E., Kamada, M., Reis, R. S., Troiano, R. P., Ding, D., Milton, K., ... & Hallal, P. C. 2021. An evidence-based assessment of the impact of the Olympic Games on population levels of physical activity. *The Lancet*, 398(10298), 456-464.
2. Gold, J. R., & Gold, M. M. 2007. Access for all: the rise of the Paralympic Games. *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 127(3), 133-141.
3. International Judo Federation. Објављено: (н.д.). 2007. Приступљено: 19.09.2024. <https://www.ijf.org/history/history>
4. International Judo Federation. Објављено: (н.д.). 2007. Приступљено: 19.09.2024. <https://www.ijf.org/history/timeline>
5. International Olympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 10.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/the-games/olympic-paralympic-games/history-paralympic-games>
6. International Olympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 13.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/sports/judo>
7. International Olympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 14.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/sports/taekwondo>
8. International Paralympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 10.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/paralympic-games/sports/para-judo>
9. International Paralympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 14.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/paralympic-games/sports/para-taekwondo>
10. International Paralympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 15.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/paralympic-games/paralympic-classification>
11. International Paralympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 16.09.2024. <https://olympics.com/en/paris-2024/paralympic-games/sports/wheelchair-fencing>
12. International Paralympics Comitee. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 10.09.2024. <https://www.paralympic.org/sports>

13. Legg, David & Steadward, Robert. 2011. The Paralympic Games and 60 years of change (1948-2008): Unification and restructuring from a disability and medical model to sport-based competition. *Sport in Society*. 14, 1099-1115.
14. Rocha, C. M., Hong, H. J., & Gratao, O. A. 2021. Involvement with the Olympic and Paralympic Games and the values of sport. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 15(3), 353–376.
15. Rokeach, M. 1968. The role of values in public opinion research. *Public Opinion Quarterly*, 32(4), 547–559.
16. Stojiljković, S. 2023. Olympic entertainer. *Metodička praksa*, 26(2), 228-243.
17. Јурмановић, Ј. (2016). *Џудо као дио параолимпијског спорта*. Докторска дисертација. Универзитет у Загребу. Факултет за кинезиологију.
18. TaekWonDo Nation. Објављено: (н.д.). 2024. Приступљено: 20.09.2024. <https://www.taekwondonation.com/what-is-the-world-taekwondo-championships/>
19. European Parachampionships. Објављено: 11.06.2023. Приступљено: 21.09.2024. <https://europeanparachampionships.com/news/para-judo-explained/>.
20. European Taekwondo Union. Објављено: 22.11.2023. Приступљено: 21.09.2024. <https://europetaekwondo.org/2023-european-poomsaechampionships/>.
21. International Judo Federation. Објављено: 02.08.2024. Приступљено: 19.09.2024. <https://www.ijf.org/competition/2653>
22. International Fencing Federation. Објављено: 14.07.2024. Приступљено: 20.09.2024. <https://fie.org/articles/1402>
23. Top Trend Sports. Објављено: 01.08.2016. Приступљено: 09.09.2024. <https://www.topendsports.com/events/paralympics/sports/wrestling.htm>
24. Top Trend Sports. Објављено: 01.08.2016. Приступљено: 16.09.2024. <https://www.topendsports.com/events/paralympics/sports/wheelchair-fencing.htm>
25. Sports Foundation. Објављено: 08.03.2024. Приступљено: 22.09.2024. <https://sportsfoundation.org/fencing-history/>
26. Sports Foundation. Објављено: 11.02.2024. Приступљено: 22.09.2024. <https://sportsfoundation.org/taekwondo-history/>
27. TKD University. Објављено: 29.12.2021. Приступљено: 22.09.2024. <https://tkduniversity.com/the-history-of-taekwondo/>

Листа илустрација

Слика 1. Немачки спортисти који су успели да дођу до великих резултата на Олимпијским играма 1936. у Берлину, морали су да испруже руку у нацистички поздрав.	4
Слика 2. Пјер де Кубертен, отац савремених олимпијских игара).	5
Слика 3. Симболичко значење кругова и мото олимпијских игара	6
Слика 4. Церемонија отварања Олимпијских игара у Паризу 2024. године.....	7
Слика 5. Кошарка у инвалидским колицима је 1960. године на Параолимпијским играма у Паризу, била један од 8 спортова.....	9
Слика 6. Бацање противника на под у циљу постизања предности или победе. ...	17
Слика 7. На овој слици види се примена правила - стално одржавање контакта између противника преко џудогија.	18
Слика 8. Такмичење у теквондоу на Олимпијским играма у Паризу 2024. године.	21
Слика 9. Такмичење у пара-теквондоу на Параолимпијским играма - покуша ударца у труп.	22
Слика 10. Олимпијско такмичење у мачевању.	26
Слика 11. Мачевање у инвалидским колицима.	28

Листа табела

Табела 1. Параолимпијски спортови и њихово усвајање у Параолимпијски програм	10
Табела 2. Спортови на Параолимпијским играма 2024.	12
Табела 3. Разлике у правилима између џудоа и пара-џудоа.	19
Табела 4. Разлике у правилима између теквондоа и пара-теквондоа.	24
Табела 5. Разлика у правилима између мачевања и мачевања у инвалидским колицима.	29
Табела 6. Најзначајнији резултати са Олимпијских игара у џудоу.	33
Табела 7. Најзначајнији резултати са Параолимпијских игара у џудоу.	35
Табела 8. Најзначајнији резултати са Олимпијских игара у теквондоу.	37
Табела 9. Најзначајнији резултати са Параолимпијских игара у теквондоу.	39
Табела 10. Најзначајнији резултати са Олимпијских игара у мачевању.	41
Табела 11. Најзначајнији резултати са Параолимпијских игара у мачевању у инвалидским колицима.	42